

KLAAS VAN DER KOOIJ voer tijdens de oorlog naar Engeland

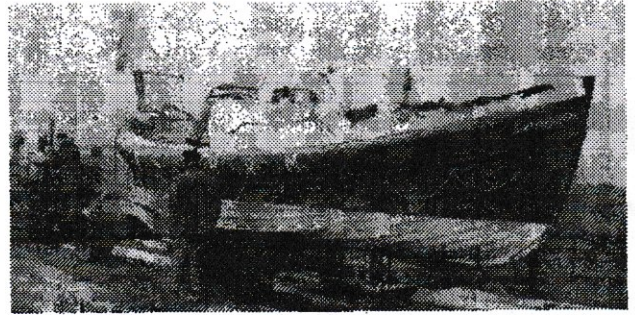
De "Russenoorlog" die in april/mei 1945 op het tot dan vredige waddeneiland Texel woedde, is als één van de meest dramatische episodes uit de Tweede Wereldoorlog te beschouwen. Klaas van der Kooij, zoon van oud-redder Gerard van der Kooij, die wij reeds aan het woord lieten in onze Eendenkooi van december 1982, kan daarover meevvertellen.

"De Georgiërs waren door Hitler aan het oostfront gevangen genomen. Dat gebied, Georgië, was echt niet zo pro-communistisch in die dagen. Stalin 'regeerde' met harde hand en toen ze eenmaal door de Duitsers gevangen genomen waren, hebben velen zich bereid getoond hand- en spandiensten voor de Duitse Wehrmacht te verrichten. Maar aan het eind van de oorlog dachten ze: 'Als Duitsland capituleert, komen wij weer bij vaders Stalins terecht.' En je weet zelf wel, wat er dan zou gebeuren."

In de nacht van 5 op 6 april 1945 kwamen de 800 op Texel gelegde Georgiërs tegen hun Duitse superieuren in opstand. Aanvankelijk verliep deze "Operatie Dag der Geboorte", die de steun kreeg van het Texelse verzet en de burgerbevolking, gunstig voor de Russen. De Duitsers lieten echter versterkingen aanrukken naar het eiland, zodat deze muiterij wel moest eindigen in een catastrofe. Terwijl de oorlog in Nederland al praktisch voorbij was, sneuvelden er op Texel tijdens een meedogenloze en bloedige strijd in totaal ongeveer 1000 Russen, Duitsers en Nederlanders.

"Op vrijdagavond 6 april om een uur of negen, kwamen er een paar man bij mij aan de deur om te vragen of ik de commandant van de ondergrondse en zijn maat naar Engeland wilde brengen, want die konden niet langer blijven. Ook moesten we hulp vragen aan de Engelsen, want de Duitsers maakten ook onder de burgerij vele slachtoffers. Hoeveel mensen er verder mee zouden gaan, wisten ze niet, maar het zou moeten gebeuren met de motorreddingsboot 'Joan Hodshon', die was door Duitsers opgeschilderd in Rode Kruis-kleuren. Die boot naar Engeland brengen was voor mij geen punt, ik was stuurman geweest, ik had een kaart gehad en al die dingen meer. Maar..., wie brengt mij tussen Texel en Vlieland door? Tussen al die zandbanken? Daar was ik niet bekend. De schipper van de reddingsboot, die wel, maar die zou eerst niet meegaan. Toen heb ik neef Klaas van der Kooij uit Oosterend laten vragen. Nou, die kwam direct, zondermeer."

Het boothuis van de Noord- en Zuidhollandse Reddingbootmaatschappij (NZHRM) lag twee à driehonderd meter van de zee af. De "Joan Hodshon" werd op een lorrie over de rails in zee gebracht. Volgens planning zou zondagavond om tien uur

De "Joan Hodshon" doet tegenwoordig nog steeds dienst als reserve reddingsboot op het eiland Texel.

van wal worden gestoken, maar dat geschiedde uiteindelijk pas om half één.

"Het tij verliep, dus zoals we weg hadden willen gaan, in de richting van Vlieland, konden we al niet meer. We moesten pal onder de Texelse kust, heel dicht onder de Duitse batterijen, een oude oliejas voor de uitlaat gehangen om dat geluid te dempen, en zo zijn we er eigenlijk uitgedreven. Toen we dachten: 'Nou zijn we ver genoeg,' hebben we dat ding laten lopen."

Het weer de volgende morgen was schitterend. Misschien wel te mooi om ongehinderd naar Engeland te varen. In de namiddag werd voorzichtig uitgekeken of men de Engelse kust al kon ontwaren. Sommige passagiers drongen er bij Klaas van der Kooij op aan, een lichtkogel af te vuren. Hij ging daar niet op in. Pas om half tien vuurde men een witte vuurpijl af.

"Je gelooft het of niet, na vijf minuten hing er al een kist van de Coastal Command boven ons. Ik nam mijn zaklantaarn en roep dat ding op. Op een gegeven moment komt hij weer, nu met een grote schijnwerper en begint ook te seinen: 'Have you any trouble?' Nou, dat had ik helemaal niet. Toen seinden ze: 'I show you the course to Cromer.' Hij vloog nog een paar rondjes en gooide drie of vier brandende fakkels in zee, het leek wel een verlichte straat."

De "Joan Hodshon" kwam terecht bij het dorpje Mundesley, ongeveer dertig kilometer ten noorden van Great Yarmouth, alwaar een hypermodern radarcomplex was gevestigd. De hele kust was bezaaid met mijnenvelden en andere verdedigingswerken.

"Met mijn zaklantaarntje heb ik naar de kust gezeind, of zij wilden aangeven waar wij op het strand konden komen. Dat deden ze en badend en zwemmens zijn we aan wal gegaan. We werden in het dorpje naar een schooltje gebracht. Droge kleren, lekker warm, grote mok thee, brood en naar bed. Ik had nog geen half uur gelegen of het was tik-tik-tik. Daar stond een prachtige mijnheer naast mijn bed, en of ik maar het één en ander wilde vertellen, wat ik in Engeland kwam doen, enz."

In Londen ondergaat de Texelse bemanning vele dagen lang een urenlange ondervraging, totdat zij uiteindelijk hun vrijheid herkrijgen. Zij worden zelfs in de gelegenheid gesteld H.M. Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana te ontmoeten. Ook voor Klaas van der Kooij werd dit een onvergetelijke gebeurtenis. Van verwachte hulp voor Texel, waarvoor de tocht naar Engeland immers was ondernomen, kwam echter niets terecht. De oorlog op het waddeneiland duurde nog tot 20 mei, omdat de Duitsers weigerden hun wapens neer te leggen, zolang er nog Georgiërs rondliepen. Het Eerste Canadese Legerkorps maakte er tenslotte een eind aan. De bemanning van de "Joan Hodshon" kwam op maandag 28 mei, na ruim zeven weken, weer op Texel terug.

In 1946 ontving Koningin Wilhelmina naast andere Engelandvaarders de Texelaars voor een lunch op het paleis "Het Loo" te Apeldoorn. Door Koningin Juliana werd bij Koninklijk Besluit aan de tien opvarenden van de reddingboot het "Bronzen Kruis" toegekend. Deze hoge onderscheiding, die bepaald niet elke Engelandvaarder zondermeer kreeg, werd door Prins Bernhard uitgereikt.

Bij de Nederlandse media is deze tocht ook niet onopgemerkt gebleven. De NOS-televisie zond in oktober 1979 een documentaire uit, waarin Klaas en zijn bemanning ruimschoots in beeld werden gebracht. Bovendien werd bij De Walburgers het bijzonder goed geïnformeerde boek "Texel, Nederlands laatste slagveld" van J.A.C. Bartels en W. Kalkman uitgebracht. De Engelandvaarders en met name Klaas van der Kooij nemen hierin een voor-
aanstaande plaats in.

B.

KLAAS VAN DER KOOIJ met een groep Texelaars naar Georgië in Rusland

Bij Tjiske Alkema-van der Kooij, het contactadres van de Alblasserwaardse Van der Kooijen, die van Texel en Vlieland stammen, ontmoet ik begin ok-

In oktober 1979 zagen de tien Texelaars, die naar Engeland voeren, elkaar weer. Tweede van links is gezagvoerder en hoofdpersoon Klaas van der Kooij. Uiterst links zijn neef Klaas van der Kooij uit Oosterend.

tober Klaas, over wie u in het artikel "Klaas van der Kooij voer tijdens de oorlog naar Engeland" meer hebt kunnen lezen.

Hij is zeer enthousiast, want over enkele dagen vertrekt hij met zijn vrouw Janny naar Georgië in Rusland.

Klaas: "Een groep van 205 Texelaars gaat daar op initiatief van de redactie van de Texelse Courant naartoe. Nog steeds zijn er contacten tussen Texel en Tiflis in Georgië. Een inwonster van Texel is zelfs ereburgeres van de stad Tiflis. Laatstgenoemde stad is het einddoel van de reis, waar de Nederlandse groep nog Russen hoopt te ontmoeten, waar ze tijdens de "Russenoorlog" op hun eiland contact mee hebben gehad. Van Russische zijde is er alle medewerking. Via de plaatselijke radio van Tiflis wordt dagelijks omgeroepen, dat de Nederlanders komen en graag de oude kennissen zullen ontmoeten. Zelf heb ik daar niet zo'n grote verwachting van. De vier Russen die ik op de boot mee naar Engeland heb genomen in 1945, zullen daar wel gebleven zijn. Dat hoor ik misschien nog wel.

Voor een volgende Eendenkooi zal ik een uitgebreid verslag maken, waar zeker een interessant artikel over te schrijven is."

A.